

## DOKTORENS BORD

### KAN MAN SKABE EN BÆREDYGTIG VERDEN, HVIS VIRKSOMHEDERNE IKKE ER MED?

En analyse af bæredygtighedsprofessionelles indtræden i en finansiell verden

OLIVIA NORMA JØRGENSEN

Kan man være idealist, hvis grundlaget for ens arbejde er at tjene penge? Hvis du spørger de fagprofessionelle i revisionshuset PricewaterhouseCoopers (PwC), der arbejder med bæredygtighed, er svaret ja. De mener, at præmissen for, at den grønne omstilling af samfundet bliver en realitet, er, at de danske virksomheder begynder at arbejde strategisk med bæredygtighed i hele deres værdikæde. En præmis, jeg i min afhandling undersøgte med udgangspunkt i de moralske dilemmaer, der opstod i de fagprofessionelles hverdag, når de mødte spørgsmålet om, hvorvidt det at tjene penge eller at skubbe virksomhederne til at ændre deres interne processer for at blive mere bæredygtige var vigtigst.

Med afsæt i data indsamlet fra sommeren 2021 til sommeren 2024 under min ansættelse i PwC's bæredygtighedsafdeling undersøger jeg, hvordan de fagprofessionelle håndterede de moralske dilemmaer mellem at skabe profit og at sikre grøn omstilling, og hvordan deres forståelse af virksomheders ansvar formede måden, danske virksomheder arbejdede med bæredygtighed på. Fordi jeg var fuldtidsansat under feltarbejdet, omtaler jeg PwC som et 'vi'. Denne positionering adskiller sig fra tidligere studier af finansielle virksomheder, som typisk bygger på data fra tidligere ansatte, go-along-observationer eller interviews. Mit studie baserer sig derimod på en aktiv ansættelse, hvor jeg indgik i arbejdsstyrken både under feltarbejdet, og mens jeg skrev afhandlingen.

Med en lovændring i januar 2024 blev de fagprofessionelles opgave – i samarbejde med de finansielle revisorer – at sikre, at danske virksomheder levede op til EU's krav om bæredygtighedsrapportering. Dette arbejde blev udført gennem dialog, data- og systemgennemgang, men også ud fra deres egne vurderinger af, hvad der virkede rigtigt eller forkert, hvilket i revisorloven kaldes "professionel skepsis".

Hvor de finansielle revisorer følger et lovpligtigt etisk kodeks, følger de fagprofessionelle internationale standarder og agerer ud fra en idealisme forankret i at gøre verden til et bedre sted. I min afhandling viser jeg, hvordan disse to

måder at tilgå arbejdet på ikke blot fører til moralske dilemmaer, men også til diskussioner om, hvornår de fagprofessionelle kan skubbe tilbage og kræve, at virksomhederne ændrer deres rapportering, og hvornår informationer kan godkendes. De moralske dilemmaer, og hvordan de bliver løst, kalder jeg for ”pragmatisk idealisme”.

”Har du nogensinde hørt om det Østasiatiske Kompagni?” Spørgsmålet kom fra den fagprofessionelle Joseph under et interview. Vi snakkede om, hvad bæredygtighed betød, og da jeg sagde nej, begyndte han at fortælle:

Det Østasiatiske Kompagni var en højt respekteret organisation, og frem til 70’erne var det den største virksomhed i Norden. I dag har de ikke andet end en lille afdeling, der forsøger at sælge de sidste rester af deres aktier. Virksomheden blev drevet med en meget kolonialistisk tankegang – med ideen om, at den vestlige del af verden regerede og derfor også burde styre den globale logistik. For at tage et mere nutidigt eksempel: Hvis man bliver ved med at sælge tobak eller olie eller noget andet, som vi godt ved, vi måske har brug for, men som vi også ved, vi skal bevæge os væk fra – ja, så må man tilpasse sig den nye verdensorden eller forsvinde, fordi man har misset muligheden. Der er et helt nyt dogme for, hvordan man driver virksomhed – og selvfølgelig skal man stadig have en sund forretning [tjene penge], men man skal også være med til at bygge noget, der er større end bare en sund forretning.

Josephs tilgang til, hvordan virksomheder skulle agere i det nye landskab, hvor bæredygtighed var øverst på agendaen, var repræsentativ for de fagprofessionelles holdning til, at en virksomhed skulle være bæredygtig, fx ved at reducere sine drivhusgasudledninger og generelt leve op til de krav, der bliver stillet for at sikre en grøn og bæredygtig omstilling af vores verdens ressourceforbrug. Samtidig skulle virksomhederne også være finansielt bæredygtige. For hvis virksomhederne ikke var finansielt bæredygtige, ville de, som Joseph også fortalte mig, ”ikke være her” – for hvordan kan man sikre en bæredygtig udvikling, hvis der ikke er nogle penge i kassen?

Min afhandling bidrager med en ny forståelse af bæredygtighed, hvor det ikke blot handler om grøn omstilling, men også om profit. Samtidig bidrager den med antropologisk viden om den finansielle sektor og til erhvervsantropologien ved at belyse, hvordan revisorers særlige position som statsautoriserede, uafhængige tredjeparter former deres etiske praksisser og idealer på måder, som økonomi- og erhvervsforskning ikke fanger. Hermed afdækker afhandlingen et område i det finansielle økosystem, der endnu ikke er nærstuderet af antropologer. Jeg viser, hvordan revision ikke alene er teknisk kontrol, men også en praksis, der skaber en pragmatisk idealisme, som præger både samarbejdet blandt fagprofessionelle og virksomhedernes arbejde med bæredygtighed – og

som viser, hvad vi som antropologer kan få adgang til, hvis vi bliver en del af større organisationer og prøver at forstå mødet mellem fagligheder, og hvad der opstår, når de lytter til hinanden.

## Note

Forsvar 31. januar 2025. Department of Business Humanities and Law, Copenhagen Business School. Original titel: *Auditors as Idealists? Climate Change, EU Sustainability Regulation, and the Efficacy of Assurance.*

